

A NÉPSZERŰSÉG TITKA - MIT NYÚJTHAT AZ EGYÉN, A CSALÁD ÉS A KÖZÖSSÉG SZÁMÁRA A CSALÁDTÖRTÉNETI KUTATÁS?

SECRETS OF POPULARITY - WHAT CAN GENEALOGICAL RESEARCH OFFER TO INDIVIDUALS, FAMILIES AND COMMUNITIES?

Ari Ilona ^{1*}

¹ Magyar Családtörténet-kutató Egyesület

<https://doi.org/10.47833/2025.3.ART.005>

Kulcsszavak:

családtörténeti kutatás
Magyar Családtörténeti Kutató
Egyesület
felsőoktatás
közgyűjtemények
aktív idősödés

Keywords:

family history research
Hungarian Family History
Research Association
higher education
public collections
active aging

Cikktörténet:

Beérkezett 2025. június 13.
Átdolgozva 2025. június 20.
Elfogadva 2025. augusztus 30.

Összefoglalás

A tanulmány célja, hogy áttekintse, a családtörténetkutatásnak milyen szerepe lehet a szellemi aktivitás megőrzésében, és a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület milyen eszközökkel, programokkal és szakmai támogatással járulhat hozzá a családtörténetkutatók munkájához, közvetve pedig az aktív idősödés támogatásához. Tények támasztják alá, hogy Magyarországon is egyre többen keresik családjuk múltját. Az amatőr családkutatók jelentős része az idősebb korosztályból tevődik össze. A családtörténetkutatás nagyszerű lehetőség az azonos érdeklődési körrel, azonos célokkal, azonos értékrenddel és a családtörténeti forrásokhoz való hozzáférés terén azonos érdekekkel rendelkező társadalmi csoportok számára, hogy összetartozás-tudatukat megfogalmazva, cselekvőképes és egymást segítő tagokból álló közösséggé formálódjanak. A MACSE online adatbázisaival, módszertani kiadványaival, rendezvényeivel, valamint felsőoktatási, közgyűjteményi és tudományos kapcsolataival jelentős mértékben képes hozzájárulni az idősebb generációkból érkező családtörténetkutatók támogatásához.

Abstract

The aim of the study is to review the role of family history research in preserving intellectual activity, and with what tools, programs and professional support the Hungarian Society for Family History Research (MACSE) can contribute to the work of family history researchers, and indirectly to the support of active aging. Facts support that in Hungary, too, more and more people are searching for their family history. A significant part of amateur family researchers are made up of the older generation. Family history research is a great opportunity for social groups with the same interests, goals, values and access to family history sources to formulate their sense of belonging and form a

* Kapcsolattartó szerző.
E-mail cím: ariilona@gmail.com

community of capable and mutually helpful members. With its online databases, methodological publications, events, and higher education, public collection and scientific connections, MACSE can significantly contribute to the support of family history researchers from older generations.

1. Bevezetés

A szekcióülésen érintett témakörök: Egyre többen fordulnak családjuk múltja felé. A családfa- és családtörténet-kutatás az identitáskeresés, önazonosítás egyik módszereként a társadalomra nézve is pozitív erő, összekapcsolja az embereket, közösségteremtő. Erősíti a családi összetartozást, az együvé tartozás, a szülőföldhöz (vagy az ősök szülőföldjéhez) és a nemzethez, az egyházhoz kötődés érzését. Képességfejlesztő, gyarapítja az ismereteket. Hogyan segíthetnek a civil szervezetek. A Magyar Családtörténet-kutató Egyesület (MACSE) tudományos/felsőoktatási kapcsolata.

Mielőtt ezekről a témákról beszélnék, szeretném röviden bemutatni egyesületünket, a 2011 januárjában alakult Magyar Családtörténet-kutató Egyesületet. Az egyesület a megalakulása óta igen aktívan működik. Célja a történelmi Magyarországhoz köthető és/vagy magyar származástudattal rendelkező családkutatók összefogása tevékenységük segítségével, érdekeik képviseletével, közös programok (előadások, konferenciák, képzések) szervezésével és a tagság által létrehozott online adatbázisokkal. Kezdetben kiemelt törekvésünk volt az amatőr kutatást segítő érdekvédelem, hogy a családtörténeti kutatásokat is érintő törvénytervezetekkel kapcsolatban véleményünk ismertté váljon.

Az egyesület a kutatók támogatásán túl egyéb célokat is megfogalmaz. Az egyik hangsúlyos terület a képzés, az oktatás. A magyarságtudat kialakulásában is fontos szerepet tölthet be a családfakutatás, mely alkalmas a történeti ismeretek elmélyítésére, és élményszerű felismeréseket tesz lehetővé a nemzedékek összekötésével és a családi kapcsolatrendszerek feltárásával. Az egyesület tudástára módszertani segítséget ad kezdők és haladók, idősek és fiatalok számára egyaránt, utóbbiak megnyerése és felkészítése különösen fontos a jövő szempontjából. A felmenőkről fellelhető adatok összegyűjtése, az adatok kiértékelése, rendszerezése, feldolgozása, rokonok felkutatásában való segítségnyújtás, családegyesítés elősegítése szintén fontos szerepet játszik a kutatók támogatásában.

Különösen fontosnak tartjuk, hogy segítsük a kutatások során használható digitális tartalmak létrehozását és elérését, valamint javítsuk azok kereshetőségét. A létrehozott digitális tartalmak és adatbázisok jelentős szerepet játszanak a magyar történelmi múlttal kapcsolatos értékmentésben, és komoly motivációs tényezőt jelentenek az idősebb korosztály informatikai fejlődésében.

Annak idején a RadixIndex – a magyar családtörténeti és helytörténeti kutatással foglalkozóknak kínált különféle adatbázisokat - körül csoportosuló, használó tapasztalt kutatók alakították a MACSE-t. Legtöbbjük nyugdíj előtt álló vagy friss nyugdíjas volt. Már nehéz lenne utólag statisztikát készíteni, de biztos állítható, hogy a 40 év alatti korosztályból nem vagy elvétve került ki valaki. Különösen az utóbbi időben azonban örömdetesesen megnőtt a fiatalabb korosztály érdeklődése is az egyesületünk iránt. 2023 év végén már közel 4% volt a 30 éven aluli tagjaink aránya. Ettől függetlenül egyesületünk jellemzően a szenior korosztályból áll, 50-70 év között 40%, 71 év felett 22%.

2. Egyre többen keresik a családjuk múltját

Családtörténet-kutatás – manapság, ha meghallja valaki ezt a varázsszót, hamar kiderül, hogy maga, illetve családtagja már foglalkozott ezzel a témával, vagy tervezi, „ha majd ideje lesz,” tényleg elkezd a családkutatást.

Amíg a rendszerváltás előtt kevesek kiváltsága volt a családtörténet-kutatás, mára bárkinek lehetősége van rá. A felmérések szerint a 21. század egyik legnépszerűbb szabadidős elfoglaltsága. Két évvel ezelőtt próbáltam összeszedni a témával foglalkozó Facebook oldalak követőit, tagjait - 100 ezer feletti eredményt kaptam. Nagyon sok, pozitív társadalmi erőt képviselő emberről van szó!

A levéltárakban a tudományos kutatók mellett feltűntek, sőt egy idő után többségbe is kerültek a családkutatók. Számtalan, különböző felkészültségi szinten lévő lelkes amatőr jelent meg az állami

és az egyházi levéltárakban, megnehezítve a levéltárosok munkáját, akik próbálták terelgetni, segíteni a kezdetben kissé elveszett, de gyorsan tanuló, alkalmazkodó családkutatókat. A kutatók támogatására különböző szervezetek, egyesületek, klubok alakultak, amelyek már településkönyveket adtak ki, módszertani segítséget nyújtottak tagjaiknak és az érdeklődőknek. Tudásukat, tapasztalataikat különböző találkozók, konferenciák, országsszerte számos szakmai előadáson osztották és osztják meg. A 2010-es évektől „berobbant” az internet, a kutatások súlya áthelyeződött az online térbe. A különböző közgyűjtemények (levéltárak, könyvtárak, múzeumok) egyre több iratot, saját kiadványt, évkönyvet, hazai és határon túli folyóiratot és ritka kincset digitalizáltak és tettek elérhetővé. Megjelentek a levéltárak által őrzött, digitalizált iratgyűjtemények (pl. közjegyzői okiratok, árvaszéki ügyek, végrendeletek, tanácsülési jegyzőkönyvek, tervek). [11] Az eredeti források közlése mellett megjelentek a különböző feldolgozások és egyre több kisebb-nagyobb adatbázis is épült. Az egyházi levéltárakban 2009-től kezdődött el az anyakönyvek és helytörténeti források képi digitalizálása. Elsőként a Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár, majd további egyházi levéltár tette online elérhetővé gyűjteményének egy részét a kutatók számára. A Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete (MELTE) 2015-ben indította el a matricula.hu oldalt, egy helyre gyűjtve össze a magyarországi egyházi levéltárak által nyújtott e-kutatói szolgáltatásokat. [7]

A kutatók szerencséjére a fejlődés, úgy tűnik, megállíthatatlan, bár az adatvédelmi rendelkezések akadályozzák az amatőr kutatók munkáját.

A szépkorúak generációja – mivel még nem volt sem televízió, sem számítógép – gyermekként hallgathatta az idősebbek elbeszéléseit a saját maguk és elődeik által átélt eseményekről. Vacsora után a családi asztalnál, vagy a szobában összegyűlve meséltek a szülők, a nagyszülők örömeikről-bánataikról, a tágabb család vagy ismerősök szomorú vagy vidám történeteiről. A történelem során valószínűleg a legtöbb családban jutott mindkettőből bőszegesen. A mi felelősségünk, hogy ők ne felejtődjenek el, történeteiken keresztül tovább éljenek az utódokban is. Ha nem tesszük, az olyan lenne, mintha nem is éltek volna sohasem.

Mire jó ez? – hangzik el a kérdés. Nehéz lenne erre egy mondatban válaszolni. A családkutatások eredménye nem csupán a száraz adatok, nevek sokasága és évszámok halmaza. Az adatok mögött emberi sorsok, történetek kapcsolódnak össze magával a történelemmel, annak egy-egy pillanatával. A kutatás olyan ismereteket nyújt a kutatónak, amelyekhez különben nem jutott volna hozzá, nem is hallott volna róla. Hihetetlenül érdekes, összetett szabadidős tevékenység ez, amely bizony sokszor komoly szellemi kihívásokat igényel. Egy átlagos, kicsit gyakorlottabb családkutató a családi szálak, életutak, emberi sorsok feltérképezése során szinte észrevétlenül mini történészé, néprajzossá, szociológussá válik. Olyan tudományos területek felé fordul információért, amelyekkel életükélete során valószínűleg sohasem foglalkozna, hogyha a családtörténet-kutatás során nem vetődne arra. Egyik társunk így vélekedett: „...közben rengeteg dolgot megtanulok az adott korról és helyről, amit kutatok.” De találkoztunk más véleménynel is: „a családtörténet-kutatás sokkal jobb bármilyen keresztretjénynél”.

Egyidejűleg erősíti a családi összetartozás érzését. Különböző korosztályokat kapcsol össze. Számítástechnikai segítség a nagyinak, különböző online adatbázisok használata, angol és más, nem magyar nyelvű oldalak fordítása, együttes séta a temetőben, családi album nézegetése. Gyakran előfordul, hogy régi, kiterjedt családok ma élő leszármazottai már egymás létezéséről sem tudnak, és éppen egy-egy lelkes családtag az, aki felkutatja és összehozza újra a rég vagy sohasem látott családtagokat. Munkájuk eredményességét számos családtalálkozó sikere bizonyítja. Akiket a 20. század viharai szétszakítottak, szívesen vesznek részt a megszervezésre kerülő családi napokon, vagy unokatestvér találkozók.

Többen megtapasztaltuk már, mekkora öröm ér minket, amikor újra felvesszük, összekötjük az elszakadt szálakat. Soha nem tudott rokonokra lelhetünk. Van, aki így fogalmaz: „...úgy érzem, „életre keltem” a rokonaimat, akiknek köszönhetem a létezésem!”

* Egyházasberzsényi Berzsényi Család. V. Találkozó

A kutatás során értékes emberi kapcsolatokra lehet szert tenni, nem csak családi körből. Baráti társaságok is alakultak rendszeres találkozókkal a közös érdeklődés révén.

Megfigyelhető jelenség, hogy a családtörténet-kutatók közül sokan foglalkoznak helytörténet-kutatással is – elsősorban azokra a településekre fókuszálva, amelyhez a család köthető. Olyan is akad közöttük, akik inkább egy-egy település nevezetesebb lakójának, családjának történetét kutatják fel, önzetlenül dolgozva és ezzel helyi értéket teremtve.

Érdekes átgondolni, hogy az egyes családok sorsában hogyan jelentkezik a történelem, mert bizony sokszor nem egyezik az iskolában tanultakkal. A családkutatások eredménye nem csupán a száraz adatok, nevek sokasága és évszámok halmaza. Az adatok mögött emberi sorsok, történetek kapcsolódnak össze magával a történelemmel, annak egy-egy pillanatával.

A szolnoki ANAKK Családkutató Klub pályázatának egyik résztvevője mondta: „Kutatás közben hazám történelméből is többet megismertem, mint valaha az iskolai tanulmányaim során.”

A családkutatás sajátos eszközeivel olyan forrásokat tárhatunk fel, ami a tudományos kutatás számára jószerivel elérhetetlen.

A családtörténet-kutatók munkáját nagymértékben akadályozza a túlhajtott adatvédelem, amely jelentősen korlátozza az adatok megismerhetőségét. A személyes adatok védelme számunkra is kiemelten fontos, viszont úgy véljük, hogy a túlzott adatvédelem helyett célszerűbb a személyes adatok nyilvánosságra kerülését szabályozni és amennyiben szükséges, büntetni.

3. Eredményesebb az együttes munka

Elmagányosodó világunkban az egyik legfontosabb, az életminőséget pozitívan befolyásoló tényező a közösségi érzés, az aktív szociális kapcsolat, amely kiemelten fontos az idősebb korosztálynál. [8] Nagy szükség van az aktív közösségekre, mint amilyenek az egyes családkutató csoportok. Terhessé váló kötöttségek nélkül segíthetik a társas kapcsolatok kialakulását, az egyéni képességek kibontakozását, vagy legalább a megőrzését. Egy értékteremtő közösségben az emberek egymást támogatva nemcsak önmagukat, őseiket, a körülöttük lévő világot ismerhetik, érthetik meg jobban, hanem bejárhatnak olyan utakat is, melyekre egyedül képtelenek lennének. [19]

A családtörténet-kutatás nagyszerű lehetőség az azonos érdeklődési körrel, azonos célokkal, azonos értékrenddel és a családtörténeti forrásokhoz való hozzáférés terén azonos érdekekkel rendelkező társadalmi csoportok számára, hogy összetartozás-tudatukat megfogalmazva, cselekvőképes és egymást segítő tagokból álló közösséggé formálódjanak. Különösen igaz ez a megállapítás a több szabadidővel rendelkező nyugdíjas korosztály számára.

Korábban már volt szó arról, hogy a családtörténet-kutatás segíthet a gyászfeldolgozásban is. Ahogy idősödünk, sajnos nemcsak a szeretett családtagok mennek el, hanem a barátok, ismerősök is, esnek szét helyi közösségek. A veszteségérzés mellett több idősebb embertől hallható, hogy magányosak, nem érzik, hogy akár a családban, akár a helyi közösségben szükség lenne rájuk vagy éppenséggel csatlakozni sem mernek egy-egy közösséghez. A családkutatás, a családkutatók ebben is segíthetnek. [\[9\]](#)

Egymás segítése példaértékűnek mondható a kutatók körében. A családkutatók rendkívül segítőkész emberek, ez meg tapasztalható a levelezőlistákon, különböző közösségi oldalakon, ahol ismerős, vagy ismeretlen emberek nyújtanak önzetlen segítséget különböző kérdésekben, kérésekben (pl. kiolvasás, latin szöveg fordítása, konkrét adatok megkeresése). Érdekes tapasztalat volt, amikor két teljesen különböző háttérű, világnézetű ember, akik egyébként a „civil” életben valószínűleg sohasem keresték volna egymás társaságát, hogy adott tanácsot egymásnak, küldte a segédanyagokat, újabb felfedezéseket a kutatótársnak.

A közösségben végzett munka eredményesebb, mint amikor csak egyedül kutat valaki, hiszen a tagok felhívják a figyelmet az ismert buktatókra, nem kell végigjárni egy nehézkes utat, mely zsákutcába vezet, mert ott vannak a társak, akik figyelmeztetnek, átsegítenek a nehézségeken, megosztják az információt. Nem szabad elfelejteni a különböző klubok, helyi csoportok közösségépítő funkcióját sem, amelyek tagjainkat aktivitásra, új megoldások keresésére, az egymástól eltanultak továbbvitelére serkentik. Elősegítik a manapság sokat emlegetett identitás megtalálását, miközben mérséklük az elmagányosodás lehetőségét.

Rokonai szálakat fedezhetünk fel. A hasonló területen kutatóknál szinte elkerülhetetlen, de egy nagy egyesületnél is, mint a MACSE több tag meglepődve fedezte fel a beszélgetések során, hogy tulajdonképpen valamilyen szinten rokonok vagy ősrokonok. Egy-egy ilyen egymásra találás hihetetlenül értékes iratokkal, képekkel, információkkal, történetekkel bővíti a családtörténetet. Nem csak egy-egy levéllel szaporodik a családfánk, hanem sokszor egy fél fa lombosodik az új adatok nyomán.

Ezeknek egyesületeknek, kluboknak, helyi és online csoportoknak az egyik célkitűzése, hogy minél többen ismerjék fel a családtörténet-kutatásban rejlő lehetőségeket és osztozzanak a nagyszerű társasági programokban is. Az egyesületünk ezt az elgondolást helyi csoportok alakításával is támogatja. A már működő nyolc csoport célja, hogy az azonos földrajzi vagy családtörténeti környezetben élők számára elősegítse a kutatást, az információ-áramlást, a szakmai, módszertani tudás cseréjét. A csoporthoz bárki csatlakozhat, minden érdeklődőt szívesen fogadnak, nem feltétel a MACSE tagság. A már megalakult csoportok a helyi lehetőségekre alapozva bővíthetik a tagságuk körét, ez vonatkozik az egyes rendezvényekre is. Működésük során felhasználhatják az egyesület honlapján szabadon látogatható tartalmakat. Egyesületünk elkötelezett abban, hogy minden időben és helyzetben a tőle telhető maximális szakmai segítséget nyújtsa, és kapcsolatai révén is segítse a helyi csoportokat. A különböző egyesületi fórumokon bemutatkozási, megjelenési lehetőséget biztosítunk a helyi csoportoknak.

Szinte berobbant az életünkbe az alig több mint egy éves CédrusNet-MACSE együttműködésében megalakult Helytörténeti, Családkutató és Fotódigitalizációs Műhely. [\[5\]](#) [\[21\]](#) Fantasztikus aktivitásukhoz csak gratulálni lehet. Tavaly júniusban Szolnokra látogattak, majd október 11-én a szolnoki ANAKK Családkutató Klubja együtt a MACSE helyi csoportjával viszonzta a látogatást.

A különböző szakmai utak vagy „tanulmány” utak szervezésében is elsődleges cél volt, hogy megismerjük egymást, a helyi lehetőségeket, specialitásokat. Az ilyen alkalmak során mindig ellátogatunk a területen működő levéltárakba is. A hivatalos program utáni kötetlen, jó hangulatú beszélgetéseknek köszönhetően nemcsak tudásban, hanem értékes kapcsolatokban is gyarapodunk.

Információcserére ad alkalmat, pl. milyen feltételekkel közölnek adatot az anyakönyvvezetők? Milyen felületen, hogyan érdeklődhetünk az elhunytak iránt pl. egy érettségi találkozó szervezésénél?

Hogyan kerülhetjük el a különféle buktatókat? Pl. régi felekezet megjelölésnél vagy éppen település megnevezésnél - ehhez hasonló, fontos kérdéseket tárgyalunk meg.

Számtalan kiadvány is született már az eredményeinkből.

4. A MACSE tudományos és felsőoktatási kapcsolatai

A különböző intézmények, közgyűjtemények, egyetemek felismerték a családtörténet-kutatás társadalmi igényét, miközben támogatásra érdemesnek ismerték el. Esetenként maguk biztosítanak kereteket e tevékenység művelőinek, vagy közvetve segítik a működésüket. [\[13\]](#) Az utóbbi időkben nőtt a megbecsülésünk. Sokan felismerve a családkutatók mással nehezen helyettesíthető tapasztalatait, tudását már igénybe veszik azt. A MACSE és ezzel a családkutatók társadalmi elismertségét bizonyítja a tucatszámú együttműködési megállapodáson kívül éppen a Közép-európai Egyetemek Szenior Hálózatának megalakítását célzó konferencia meghívás. [\[10\]](#)

A felsőoktatási intézmények, közgyűjtemények aktív és nyugalmazott munkatársai közül is többen beléptek az egyesületünkbe. Eleinte az adatbázisunk vonzásának tudtuk be a jelenséget, de közülük jó néhányan aktív tagjaink lettek. Felhasználva szakmai tudásukat különböző eszközökkel segítették a közös munkát. Az előadásra készülve átnéztem, kigyűjtöttem a MACSE és szolnoki klub meghívott előadóit. Közülük több, mint 60 % volt „hivatásos”. Történészek, különböző tudományos fokozattal, beosztással rendelkező egyetemi, levéltári munkatársak és más szaktekintélyek első szóra, szívesen eljöttek a körünkbe, hogy megosszák velünk a minket érdeklő dolgokat. Többen még szerzőként is részt vállaltak a Kis füzetben nagy segítség a CSALÁDKUTATÁSHOZ füzetsorozat megírásában. [\[1\]](#) [\[2\]](#) [\[3\]](#) [\[17\]](#)

A megtisztelő felkérésben szerepelt, hogy említsem meg a MACSE tudományos/felsőoktatási kapcsolatait is. Nos én ezt most is tágabban értelmezem, hiszen maga a MACSE is széleskörűen értelmezi az alapszabályban vállalt feladatait. Nem csak a saját tagjaink, hanem a hozzánk forduló, velünk kapcsolatot kereső családkutatók munkájának segítése is fontos küldetésünk.

Ennek egyik legfontosabb eszköze a Szakmai klubunk és a több száz előadást tartalmazó online webinarium sorozatunk, amely az évek során sok érdekes programot kínált és kínál napjainkban is.

A „Mi terem a családfán?” a TIT József Attila Szabadegyetemmel közösen már két előadássorozatot - a covid miatti lezárások következtében az elsőt megismételve - tartottunk, amelyhez az előadókat az egyesületünk biztosította. Míg az első a családtörténet-kutatás fázisait taglalta, a folytatásban a gyakorlati kérdésekre helyezük a hangsúlyt. Ha a téma megengedte, mellőztük a szoros előadásformát és igyekeztünk megoldani az előre felvetett problémákat, mellette teret biztosítva a kérdéseknek és a

hozzászólásoknak, az előadás végén a személyes problémák megbeszélésének is. [\[20\]](#)

5. Partnerként számítanak ránk:

Az alapszabályunk is tartalmazza, hogy a MACSE kapcsolatot tart és közös projekteket valósít meg más magyarországi szervezetekkel, családtörténeti kutatásban érdekelt külföldi magyarság szervezeteivel és kutató magánszemélyekkel. Az eltelt időben több hazai szervezettel kötöttünk partnerségi megállapodást, kialakult a kölcsönösen előnyös együttműködés. A Magyar Nemzeti Levéltár és tagintézményeivel, továbbá a Budapest Főváros Levéltárral évek óta tartó partneri kapcsolatban nem csak közös rendezvények, hanem az egyesületünk részéről az önkéntesek biztosítása is szerepel. Ebbe a sorba tartozik még, hogy a legfontosabbakat említsem a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, az AKuFF Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete, az Arcanum Adatbázis Kiadó, a Családfa Kft.

Egyesületünk nagyot lépett előre az elismertség területén. Egyre gyakrabban keresnek meg minket, amikor családkutatói kérdések merülnek fel. Amíg korábban nem az egyesületet keresték meg, hanem egy-egy személyre szóló meghívás érkezett, amely a témában ismertető előadás megtartását kérte. Az utóbbi néhány évben már a MACSE-t keresik meg. A legnagyobb elismerés éppen előadókénti meghívásunk volt a Magyar Nemzeti Levéltár kettős évfordulót megünneplő konferenciájára, ahol a MACSE képviselőjében igen rangos szereplők között „A „pályolgástól” a partnerségig –

családkutatók a levéltárban” címmel tartottam előadást. Az ott elhangzottak kötetben is megjelentek Borsodi Attila - Katona Csaba (szerk.): Az Országos Levéltár Emlékkönyve, 2023 című kötetben. Még abban az évben a Berkes József - Szerényi Ildikó tollából megjelent Keresem őseimet. Családtörténet-kutatói kalauz előzetes könyvbemutatójára kértek fel.

Immár több alkalommal igen eredményesen vettek részt önkénteseink az MNL adatbázis bővítő programjaiban. Ilyenek az ú.n. Csendőrkartonok indexelése, mesterséges intelligencia betanítása az 1895-1907 közötti születési anyakönyveknél, továbbá a szlovák lakosságcsere program.

A kapcsolatokat tagláló témakörben vetített első dián dr. habil. Fülöp Tamás szerepel. Esetemben az ő személyes inspirációja vitt előre az úton. Valamikor több mint 15 éve ő fedezte fel, hogy a Mezőtúron a családkutatásra összejövő lelkes társaság valami különleges dolgot tesz. Tudomásunk szerint ez volt az országban az első klubszerűen működő családkutató közösség. Aztán éppen Fülöp Tamás ösztönzésére és szakmai támogatásával jött létre hasonló Szolnokon, ennek több mint 10 éve. Személy szerint nekem is megadott minden támogatást, miközben nagyon magasra tette a lécet, mint jelen megtisztelő felkéréssel. Talán eddig sikerült átvinnem.

Fülöp Tamás a Neumann János Egyetem rektoraként is szívügyének tekinti a családtörténet-kutatást. Bizonyítja ezt a 2023-ban „A családtörténet kutatások egyéni és közösségi motivációi, rekreációs és közösségfejlesztési hatásai” címmel indított kutatási terve. A kutatás kérdőívek alapján indult, amelynek szétküldésében és kitöltésében szerepet vállalt a szolnoki ANAKK Családkutató Klub és a MACSE is. A beérkezett több mint 400 válasz feldolgozása még nem fejeződött be teljesen, de Szolnokon két alkalommal is hallhattunk beszámolót róla. 2024. április 19-én „Kutatási eredmények a családtörténet-kutatóktól a kérdőívre beérkezett válaszai alapján” címmel. Majd szeptember 10-én a 26. Levéltári Napon „A családtörténeti kutatások egyéni és közösségi motivációi” című előadást hallhattuk. [11]

A családkutatók már a tudományos életben vagy egyetemi, közgyűjteményi körökben eredményes támogatókra is leltek. Ebben a témában - a bőség zavarával küszködve - csak néhány példát említenék. Előadást tartott számunkra dr. Pandula Attila az ELTE Történelem Segédtudományai Tanszékéről, dr. Bonhardt Attila ezredes, a HM HIM Hadtörténelmi Levéltár igazgatója, vagy dr. Oross András levéltári delegátus a Bécsi Magyar Levéltári Kirendeltségről. Mindhárman írtak a korábban már említett családkutató füzet sorozatba is. A webináriumunkból is számtalan példát említhetnék. Két önkéntesen kiemelt előadásról szeretnék szólni. Még 2021. decemberében dr. Körmendi Tamás az ELTE BTK Történelem Segédtudományai Tanszék tanszékvezetője „A heraldika alapjai és a magyar nemesi heraldika sajátosságai” címmel, Dr. Cseh Gergő Bendegúz, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára főigazgatója pedig 2023. januárjában „Titkosszolgálati iratok és információk kárpótlás” témában tartott előadást. További bőséges példák a MACSE Médiatárban találhatók.

Az eltelt évek során a tudományos élet, így a közgyűjtemények, múzeumok, egyetemek képviselői is kapcsolatba kerültek egyesületünkkel. Megtiszteltetés számunkra, ha csatlakoznak munkánkhoz egyetemi professzorok, tanszékvezetők, tanársegédek, akár külföldről is. Legutóbb tagként jelentkezett egy skót genealógiai professzor. Címzetes főigazgató is található tagjaink között, aki évek óta segíti ismereteivel egyesületünket. Szakdolgozatók, doktoranduszok írásaikban használják a honlapunk gazdag tartalmát. Számtalan kötetben, előadásban szerepel hivatkozásként az adatbázisunk.

Egyesületünk és a „Lendület” Családtörténelmi Kutatócsoport együttműködése keretében személyes és online előadóink körében üdvözölhattunk számos kutatót éveken keresztül. Dr. Tóth Olga CSc „A hagyományos családmódel továbbélése a 20. század első felében Hajdúdorogon” című online előadását a szolnoki Családkutató Klubban személyesen is megtartotta.

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap által támogatott „Demokratikus viselkedés és joghoz való viszony családtörténelmi háttérben” című kutatási projekthez interjúalanyok felkérése miatt fordultak egyesületünkhöz. Az eltelt időben már több családtörténésszel beszélgettek a kutatók.

„Jövők kulcsa a múlt” címmel 2015-ben és 2017-ben megtartott két országos családtörténelmi konferenciánkon számos érdemes előadót üdvözölhattunk körünkben. Dr. Fülöp Tamás az MNL főigazgató-helyettese volt a délelőtti szekció levezető elnöke. 2017-ben ismét jeles személy részvételével zajlott rendezvényünk, dr. Szabó Csaba nyitotta meg a konferenciánkat. További neves levéltári szaktekintélyekkel is kialakult a kölcsönösen előnyös együttműködés. A hosszúra nyúló felsorolás helyett egyetlen nevet említenék, Berkes József ny. főlevéltárossal már évtizedet meghaladó kapcsolata van a családkutatóknak.

Egyesületünk 2023-ban „Együtt a kutatókért” címmel tartott közös konferenciát Budapest Főváros Levéltárával (BFL) és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társasággal (MHGT), melynek célja a családtörténet-kutatás támogatása a különböző források és gyakorlati példák bemutatásával. Dr. habil. Körmendi Tamás tanszékvezető (ELTE Történelem Segédtudományai Tanszék) mellett ismét több neves levéltári szakember vállalt előadás megtartását.

Annak idején a helytörténettel foglalkozók nehezményezték, hogy a tudományos világ lenézi az ő értékteremtő munkájukat. Lehet, hogy így volt ez a kezdeti időkben a családtörténelmi kutatások esetében is. De most visszatekintve, az eltelt 15 év alatt ezt már alig tapasztaltuk. Bizton lehet állítani, hogy a kölcsönösen előnyös együttműködés lehetőségei tovább bővíthetők. Egyesületünk megtiszteltetésnek veszi és szívesen részt vállal a Középeurópai Egyetemek Szenior Hálózatában.

Irodalomjegyzék

- [1] Ari, I.; Berkes, J.; Cseh, G., „*Kis füzetben nagy segítség a CSALÁDKUTATÁSHOZ. 1.*”. Szolnok, ANKK, 2012
- [2] Ari, I.; Berkes, J.; Pandula A.; Szikszai M., „*Kis füzetben nagy segítség a CSALÁDKUTATÁSHOZ. 2.*”, Szolnok, ANAKK, 2014
- [3] Ari, I.; Berkes, J. Bonhardt A. et al, „*Kis füzetben nagy segítség a CSALÁDKUTATÁSHOZ. 3.*”. Szolnok, ANAKK, 2017
- [4] Berkes, J.; Szerényi, I.; „*Keresem őseimet : családtörténet-kutatói kalauz*”. Budapest: Magyar Nemzeti Levéltár, 2022
- [5] CédrusNet Kecskemét – Helytörténeti, családkutató és fotódigitalizációs műhely ([Hozd képbe a családodat! Helytörténeti-, családkutató és fotódigitalizációs műhely | CédrusNet Kecskemét](#)). Letöltve: 2025. 02. 26.
- [6] Egyházasberzsényi Berzsényi Család : Familie von Egyházasberzsényi Berzsényi. Online: <https://berzsényi.org/hirek/nagy-sikerrel-zarult-az-v-egyhazi-berzsényi-berzsényi-csaladi-talalkozo/nggallery/page/1>. Letöltve: 2025. 02. 26.
- [7] E-kutatás a magyarországi egyházi levéltárakban (<https://matricula.hu/>). Letöltve: 2025. 02. 26.
- [8] Fülöp, T., “Family history research : a possible form of preserving the mental and spiritual health of the elderly”. *Recreation*, 12 (1), pp. 28–33, 2022. DOI: <https://doi.org/10.21486/recreation.2022.12.1.5>
- [9] Fülöp, T., “A családtörténeti-kutatás mint az időskori szellemi és lelki egészség megőrzésének egyik lehetséges formája”. *Recreation* (2), pp. 28-31, 2019. DOI: <https://doi.org/10.21486/recreation.2019.9.2.3>
- [10] Fülöp, T., „Az egyetemek szerepvállalása az aktív idősödés támogatásában”. *Gradus*, 12(3), 2025. DOI: <https://doi.org/10.47833/2025.3.ART.001>
- [11] Fülöp, T.; Sági, N., “A családtörténetkutatás szerepe az aktív idősödés támogatásában – egy kérdőíves vizsgálat tapasztalatai”. *Gradus*, 12(3), 2025. DOI: <https://doi.org/10.47833/2025.3.ART.004>
- [12] Fülöp T., „*A családtörténeti kutatások egyéni és közösségi motivációi*” (előadás), 2024, Elhangzott: Aba-Novák Agóra Kulturális Központ Családkutatók Klubja, 2024. 04. 19. ANAKK Online: (<https://macse.hu/media/index.php?f=rollmedia>)
- [13] Herpainé Lakó, J.; Helmezi, D.; K. Plachy, J., “A múzeumok gerontológiai és rekreációs szerepe az időskorúak szabadidő-eltöltésében”. *Recreation* (3), pp. 34-37, 2019. DOI: <https://doi.org/10.21486/recreation.2019.9.3.4>
- [14] Hungaricana – Könyvtári gyűjteményi portál. Online: (<https://www.hungaricana.hu/hu/>). Letöltve: 2025. 02. 26.
- [15] Hungaricana. Levéltári gyűjtemény. Online: <https://www.hungaricana.hu/hu/adatbazisok/leveltari-iratgyujtemeny/>. Letöltve: 2025.02.26.
- [16] Katona, Cs.; Borsodi, A. (szerk.), *Az Országos Levéltár Emlékkönyve 2023*. Budapest: Magyar Nemzeti Levéltár
- [17] Károly N.; Kónya Zs.; Nagy S.; Szerényi I., „*Kis füzetben nagy segítség a CSALÁDKUTATÁSHOZ. 4.*”. Szolnok - Budapest, ANAKK – MACSE, 2020. Online kiadvány: <https://macse.hu/society/macseinfo/egyeb-letoltes.php>. Letöltve: 2025.02.26.
- [18] MACSE Médiatár (<https://macse.hu/society/mediatar.php>). Letöltve: 2025. 02. 23.
- [19] Magyar Nemzeti Levéltár Békés Vármegyei Levéltára – [Szolnoki családfakutatók látogattak levéltárunkba Magyar Nemzeti Levéltár](#) (<https://mnl.gov.hu/mnl/beml/hirek>). Letöltve: 2025. 02. 26.
- [20] Magyar Családtörténet-kutató Egyesület MACSE TIT Előadások (<https://macse.hu/society/eloadasok.php?id=64>). Letöltve: 2025.02.26.
- [21] Molnár, Sz.; Sárközy, E., “Az aktív idősödés társadalmi modellje : társadalmi innovációs kísérlet Kecskeméten”. *Információs Társadalom*, 16 (4), pp. 85–93, 2016. DOI: <https://doi.org/10.22503/infars.XVI.2016.4.5>